

Raadsinformatiebrief¹

Onderwerp	Vaststelling Meerjaren Investeringsplan openbare ruimte (MIP) 2024-2027
Portefeuillehouder	W. Breunese
Portefeuille	Openbare Ruimte

Aan de leden van de gemeenteraad Zaanstad,

Inleiding

Elk jaar actualiseren we het meerjareninvesteringsplan openbare ruimte (MIP OR). We houden daarbij rekening met actuele inzichten wat betreft de onderhoudstoestand, interne en externe afstemming en ontwikkelingen in de stad. Met deze raadsinformatiebrief willen wij u informeren over de vervangingsprojecten in de openbare ruimte voor de komende jaren.

Toelichting

Ook in 2024 werkt Zaanstad op een groot aantal plekken in de stad aan het toekomstbestendig maken, verbeteren en groener maken van de openbare ruimte en het onderhoud aan de riolering. Zaanstad werkt via een meerjarenplanning aan onderhoud en kijkt jaarlijks welke werkzaamheden prioriteit krijgen. Naast een aantal wijkgerichte projecten als het vergroenen van stenige straten in Assendelft of de Russische Buurt in Zaandam staat op het investeringsplan ook een aantal bovenwijkse projecten die juist meerdere wijken beslaan of zelfs in heel Zaanstad merkbaar zijn. Juist deze bovenwijkse projecten dragen in grote mate bij aan het verbeteren van de toegankelijkheid, vergroening, klimaat en biodiversiteit in de stad.

Vervangingswerkzaamheden in de openbare ruimte en aan de riolering van Zaanstad worden op basis van technische kwaliteit (op basis van inspecties), restlevensduur en risico's geprioriteerd. Er zijn in het komende jaar werkzaamheden aan bestrating, riolering, groen, waterwegen, straatverlichting, bruggen en kades in heel Zaanstad gepland. Grootschalige wijzigingen in de inrichting van de buitenruimte worden afgestemd met omwonenden en andere betrokkenen.

Daarnaast sluiten de geplande werkzaamheden zoveel mogelijk aan op werkzaamheden van anderen die werken in of direct grenzend aan de openbare ruimte. Zo wordt de impact op de directe omgeving van de werkzaamheden en de stad als geheel beperkt.

De financiële plafonds in het MIP zijn erop ingericht dat de onderhoudsachterstanden niet verder oplopen. Het is de verwachting dat in 2024 niet het gehele budget kan worden besteed. Daarmee is ook de verwachting dat onderhoudswerkzaamheden doorschuiven naar volgend jaar. Onder de onderhoudsachterstand verstaan we de werkvoorraad die aan onderhoud/vervanging toe is. Vanuit het beleid bedraagt de optimale werkvoorraad 15%. In 2024 schuiven, door het beperkte realisatievermogen, projecten door naar 2025. Dat houdt in dat de onderhoudsachterstand of werkvoorraad naar verwachting tijdelijk toeneemt tot een grotere dan gewenste omvang van 15%.

De redenen hiervoor zijn voornamelijk de krapte op de arbeidsmarkt en de toegenomen complexiteit van de projecten. We zien bij externe partners vergelijkbare knelpunten, wat het nog uitdagender maakt om plannen betrouwbaar te houden. Wat betreft de toegenomen complexiteit, we brengen in onze vervangingsprojecten niet één op één terug wat er ligt. We realiseren in onze projecten ook beleidsdoelstellingen en opgaven. Zo vergroenen we de

¹Op deze raadsinformatiebrief volgt geen actie van de Agendacommissie. Wanneer u een onderwerp hieruit wilt bespreken dan kunt u dit doen door een raadsinstrument in te zetten. Bijvoorbeeld een rondvraag (primair gericht aan het college van B&W of een agenda-initiatief (primair gericht aan de collega fracties)). Vermeld altijd in het raadsinstrument: wat u wilt bespreken inclusief een korte concrete toelichting.

stad, richten de openbare ruimte toegankelijk in en nemen we klimaatoplossingen in de ontwerpen mee.

Er wordt hard gewerkt om zo snel mogelijk alle benodigde projecten tijdig uit te voeren. Zo wordt de toegenomen complexiteit aangepakt door verbeteringen in het interne planningsproces. Verder worden er in 2024 raamcontracten aanbesteed voor verharding en riolering. Ook wordt er gewerkt aan de aanbesteding van externe ingenieursdiensten, om het Zaanse interne Ingenieursbureau bij te staan in de huidige opgave. Daarnaast is de samenwerking met externe partijen geïntensifieerd. Er is bijvoorbeeld, als gevolg van de energietransitie en het op peil brengen van de capaciteit van het stroomnet, een veel nauwere afstemming met de nutsbedrijven. De inzet is om zo snel mogelijk het realisatievermogen te vergroten, zodat doorschuiven van projecten wordt geminimaliseerd. We realiseren ons echter ook dat we externe factoren niet in de hand hebben, zodat het risico bestaat dat het enige jaren duurt voor het onderhoudsniveau weer op het gewenste niveau terug is.

Projecten

Enkele in het oog springende projecten zijn Transvaalbuurt, De Belt, Thematuinen Darwinpark, Markkamp/Brandakkerstraat, Padlaan, Ecozone Geertje Pel Grootstraat en Vergroening Speelplaatsen.

Transvaalbuurt

Eerst is het project vanwege werkzaamheden door de nutsbedrijven naar achter geschoven. Gebleken is dat het wenselijk is om een drainage-infiltratie-transportriool aan te leggen. Vanuit het VolkshuisvestingsFonds zijn middelen beschikbaar die ingezet worden om wateroverlast te voorkomen. Een nieuwe kans om de wijk te verbeteren! Het rioolsysteem kan toekomstige zwaardere regenbuien afvoeren. Bij langdurige droogte (dalende grondwaterstanden) infiltreert het systeem ook, hierdoor vlakken hoge en lage pieken in de grondwaterstand af. Het drainage-infiltratie-transportriool sluit aan op de Sluispad-Hanepadsloot en de Gouw. De aanleg wordt gefaseerd uitgevoerd in de projecten Transvaalbuurt- Burgemeestersbuurt – Burgemeestersbuurt fase 2. Door de aanleg van het drainage-infiltratie-transportriool zijn de projecten complexer en is de doorlooptijd langer.

De Belt, Zaandam

Deze voormalige vuilstort wordt beter ingericht en aantrekkelijker gemaakt om hier van de omgeving te genieten. Er loopt momenteel een participatietraject. Met de inbreng van verschillende belangenverenigingen zijn drie schetsen opgesteld. Elke schets heeft een andere insteek: groen/natuur, recreatie of sport & bewegen. Bewoners kunnen aangeven welke schets zij het meest aansprekend vinden. Deze wordt vervolgens samen met bewoners uitgewerkt tot een ontwerp.

Thematuinen Darwinpark, inclusief amfitheater, Zaandam

Dit betreft naast het oplossen van achterstallig onderhoud, het extra vergroten van de biodiversiteit, het verbinden van de amfibieënplek met de watergang en het planten van extra bomen(vergroten bostuin).

Markkamp, Brandakkerstraat e.o. Assendelft

Jaren '80 wijk vergroenen - De wijk is erg stenig. Deze wijk wordt integraal (riool, verharding, groen en openbare verlichting) opgeknapt. Delen worden anders ingericht met bomen, meer groen en een vleermuispaalkast (op 5m hoogte), waarbij meer variatie ontstaat in het groen door verschillende typen vegetatie en een mix van planten- en boomsoorten, bij voorkeur inheems.

Padlaan, Krommenie

Koele route maken en vergroenen - Binnen het vervangingsproject worden de ontbrekende bomen herplant. Vermoedelijk ontstaat er ruimte voor toevoegen van bomen, wanneer de straat een fietsstraat wordt. De 19 bomen van de 1^e grootte, die nodig zijn om een schaduwroute te realiseren, krijgen dan de ruimte.

Geertje Pel Grootstraat, West-Knollendam

Vervangen bestaand groen door inheemse soorten – In de integrale vervanging wordt de huidige heesterbeplanting geheel gerenoveerd. De nieuwe beplanting houdt met soortkeuze die zoveel mogelijk gericht is op bijen/vlinders. Hiertoe wordt het bestaand groen vervangen door inheemse soorten. Inheemse soorten zijn aantrekkelijker voor insecten.

Vergroening speelplaatsen, Zaanstad

Jaarlijks worden circa diverse speelterreinen vervangen via het MIP. Door hier extra groen in mee te nemen, wordt werk met werk gemaakt. Ambitie is het realiseren van een koelteplek (30% kroonbedekking) en het vergroten van de biodiversiteit. Kansen voor tegelwippen en tijdelijke regenwaterberging worden per locatie onderzocht.

Vergroenen groene dragers Saendelft

Samen met bewoners vergroenen we de brede groenstroken in de wijk Parkrijk in Saendelft (Assendelft). Door meer verschillend groen maken we een plek die uitnodigt tot spelen, sporten en ontmoeten. Bomen en bloeiende struiken versterken de biodiversiteit en maken de wijk klimaatbestendiger. In een aantal stappen werken we in gesprek met bewoners een wijkbrede groenvisie uit tot een groenontwerp per groenstrook. Daarbij stimuleren we bewoners om ook zelf 'groen te doen', bijvoorbeeld door een geveltuin aan te leggen of een stukje openbaar groen te beheren. Uiteindelijk willen zo komen tot 20 % kroonbedekking in de wijk en 30% kroonbedekking op ontmoetingsplekken.

Bovenwijkse projecten

Op het MIP staan altijd een aantal bovenwijkse projecten. Dit zijn de projecten die meerdere wijken beslaan of Zaanstad breed worden uitgevoerd. Deze projecten worden stelselmatig uitgevoerd, maar staan niet vaak in de aandacht. Terwijl een aantal van deze projecten in grote mate bijdragen aan de diverse opgaves, zoals toegankelijkheid, vergroening, klimaat en het vergroten van de biodiversiteit. Juist door de bovenwijkse aanpak, kunnen we via deze projecten bepaalde opgaves over heel Zaanstad aanpakken.

Financiële en Juridische consequenties

De financiële plafonds in het MIP zijn erop gericht dat de onderhoudsachterstanden niet verder oplopen. De budgetten zijn niet groot genoeg om achterstanden in te lopen. Met de volledige besteding van de budgetten voor het MIP OR 2024-2027 stabiliseren de onderhoudsachterstanden zich op het huidige niveau. De financiële plafonds van het MIP OR zijn bepaald op basis van de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen Openbare Ruimte 2022. We plannen meer werkzaamheden in dan er budget beschikbaar is. Zo is er ruimte voor uitstel van werken.

Door vertraging van projecten is het beschikbare investeringsvolume in 2023 niet volledig benut. Om te voorkomen dat onderhoudsachterstanden verder oplopen is deze onderbesteding eind 2023 aan het investeringsvolume 2024 toegevoegd. Daarmee is het totale budget voor 2024 gestegen naar 58 miljoen.

We verwachten in totaal 35 miljoen te kunnen realiseren in 2024, onder andere door krapte op de arbeidsmarkt en complexiteit van de projecten. Zoals aangegeven zijn verbeteringen inmiddels in gang gezet om het realisatievermogen te vergroten en de onderhoudsachterstand rondom de 15% te brengen cq houden.

Middels inspecties monitoren we de onderhoudstoestand van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Jaarlijks rapporteren we via de jaarrekening hoe de onderhoudsachterstanden zich theoretisch ontwikkelen. Een keer per vier jaar wordt de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen opgesteld en aan de raad aangeboden. Hierin worden de onderhoudsachterstanden en de investeringsbehoefte geactualiseerd.

Omdat er een investeringsvolume beschikbaar is dat groot genoeg is om bij besteding de onderhoudsachterstanden te stabiliseren, voldoen we aan de eisen die de Provincie Noord-Holland vanuit haar toezichhoudersrol stelt. In deze context blijft het van belang dat het investeringsvolume de komende jaren beschikbaar blijft voor vervangingswerken in de openbare ruimte.

In onderstaande tabel staan de beschikbare budgetten per jaar en buitenruimte-onderdelen weergegeven.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2024	2025	2026	2027
Riool	6.809	6.523	10.462	18.461
Groen	11.179	7.026	6.473	6.594
Speelplaatsen	3.397	2.139	2.007	2.007
Verkeer + wegen	12.534	11.459	11.520	13.308
VRI/OV	5.981	6.089	2.238	2.879
Waterhuishouding	3.248	1.397	1.397	1.397
Kunstwerken + civiel	14.666	7.935	6.629	7.298
Groenfonds	453	466	411	
Totaal openbare ruimte	51.458	36.511	30.674	33.483
Totaal riool + openbare	58.267	43.034	41.136	51.944

De onderhoudsachterstanden van riolering zijn in 2022 ingelopen. Voor riolering geldt vanaf 2023 dat de vervangingsbudgetten er op zijn ingericht om reguliere vervangingen uit te voeren en dus geen onderhoudsachterstanden meer op te lopen.

In de bijlage is een projectenlijst opgenomen. De projecten met budget in de jaarschijf 2024 bevinden zich in verschillende stadia van voorbereiding of uitvoering.

Aangezien veel van de werkzaamheden een jaar overschrijdend karakter hebben, zullen na vaststelling van het MIP 2024-2027 werken worden opgestart die in latere jaren worden afgerond. Daartoe worden door de gemeente verplichtingen aangegaan richting aannemers die financiële gevolgen consequenties hebben voor de jaren na 2024. Op basis van artikel 160 van de gemeentewet is het college bevoegd om tot deze jaar overschrijdende privaatrechtelijke rechtshandelingen te besluiten.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

Openbaar

Aanpak/uitvoering

Op de website van de gemeente is via zoekterm 'MIP' of 'projecten' een kaart in te zien met alle grootschalige vervangingsprojecten in de openbare ruimte die op dit moment in uitvoering zijn of zijn gepland in nabije of verdere toekomst. Ook is hierop een groot deel van de projecten uit de afgelopen 10 jaar te zien.

Bij de start van de voorbereiding van projecten worden belanghebbenden geïnformeerd over de beoogde planning en de mate waarin veranderingen in de planning waarschijnlijk zijn.

Pandeigenaren met een oude fundering worden vanuit het gemeentelijk Funderingsloket op verschillende manieren benaderd om te informeren en adviseren over de Zaanse

funderingsproblematiek. Bij een fundering in slechte staat bestaat namelijk de kans dat schade aan het pand of constructieve onveiligheid ontstaat tijdens of na ingrijpendere werkzaamheden zoals vervanging van grote stukken bestrating, een riool of een kadeconstructie. De pandeigenaren worden geadviseerd funderingsonderzoek uit te voeren en hiervoor is ook subsidie beschikbaar. Soms worden de pandeigenaren gedwongen de fundering te herstellen wanneer de veiligheid hiervan in geding is of dreigt te komen tijdens toekomstige werkzaamheden. De planning van werkzaamheden wordt dikwijls aangepast op de uitvoering van funderingsherstel. En tijdens de werkzaamheden worden invloeden zoveel mogelijk beperkt en gecontroleerd.

Vooruitlopend op de start van de werkzaamheden wordt de bereikbaarheid in de omgeving van het werk en de stad als geheel beoordeeld en wordt een bereikbaarheids-/omleidingsplan opgesteld. Omwonenden en gebruikers in de directe omgeving van het werk worden voor de uitvoering van het werk geïnformeerd over de bereikbaarheid, omleidingsroutes en andere consequenties van de werkzaamheden. De overige belanghebbenden worden via bekendmakingen en bebording geïnformeerd over de wegwerkzaamheden en de aanbevolen omleidingsroutes.

Betreft

Actieve informatievoorziening

Bijgaande stukken

Bijlage 1 Projectenlijst planning Vaststelling Meerjaren Investeringsplan openbare ruimte (MIP) 2024-2027 8450044

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Zaanstad,

Drs. J. Hamming, burgemeester

Drs. G. Blom, gemeentesecretaris